

COACHINGIN JA MENTOROINNIN

EETTISET OHJEET

Helmikuu 2011

Sisällys

Osa 1 Tavoitteet, status ja yleiset määritelmät

Osa 2 Ammattimainen menettely

Osa 3 Valvonta ja sanktiot

Osa 1 Tavoitteet, status ja yleiset määritelmät

1. Tavoitteet

Nämä eettiset ohjeet antavat yleiset suuntaviivat, joiden tärkein tavoite on varmistaa, että coacheina ja mentoreina toimivat henkilöt harjoittavat toimintaansa ammattimaisesti ja eettisesti.

Lisäksi ne antavat ammattimaisen coachingin ja mentoroinnin toimielimille tarvittavat ohjeet siitä, miten niiden jäsenten tulee hyväksyä asianmukaiset eettiset ohjeet ja mikä on toimielinten oma rooli näiden ohjeiden valvojina ja sanktioiden käyttäjinä rikkomustapauksissa.

Ohjeiden tarkoitus on myös antaa tietoa coachingia ja mentorointia käyttäville asiakkaille sekä edistää yleistä luottamusta coachingiin ja mentorointiin ammatillisen ja henkilökohtaisen kehittämisen prosessina.

Eettiset ohjeet ovat peruste Euroopan Unionin hyväksynnälle coachingin ja mentoroinnin itsesääntelystatuksesta.

Ohjeet ovat kiinteä osa ammatillisten toimielinten missiota edistää ja varmistaa coachingin ja mentoroinnin hyviä käytäntöjä.

Tämä eettinen ohjeisto on julkinen asiakirja.

2. Status

Näillä eettisillä ohjeilla ei ole lainvoimaa ennen hallintoviranomaisen hyväksyntää. Koska kuitenkin asiaankuuluvat toimielimet ovat hyväksyneet nämä ohjeet ja koska Euroopan Unioni on katsonut niiden soveltuvan julkaistaviksi sen virallisella itsesääntelyyn kuuluvien toimijoiden listalla, katsotaan eettisen ja ammattimaisen toiminnan standardin täyttyvän. Ammatilliseen ja eettiseen käyttäytymiseen liittyvässä päätöksentekoprosessissaan coachien ja mentoreiden tulee ottaa nämä eettiset ohjeet huomioon sovellettavien kansallisten lakien ja säännösten lisänä. Mikäli nämä ohjeet ylittävät lain edellyttämän vaatimustason, tulee coachien ja mentoreiden täyttää korkeamman standardin vaatimukset.

3. Yleiset määritelmät

Coachingista ja mentoroinnista sekä näiden tavoitteista on olemassa erilaisia määritelmiä. Alla olevat yleiskuvaukset on annettu näiden eettisten ohjeiden tueksi, ei ehdottomina totuuksina.

3.1 Coaching ja mentorointi ovat ammatillisen ja henkilökohtaisen kehittämisen alueella toteutettavia toimintoja, joissa huomio kohdistetaan yksilöihin ja tiimeihin ja jotka asiakkaan omiin resursseihin luottaen auttavat heitä näkemään ja testaamaan vaihtoehtoisia tapoja osaamisen, päätöksenteon ja elämänlaadun parantamiseksi.

Ammattimaista coachia/mentoria voidaan siten kuvata asiantuntijaksi, joka keskusteluprosessin avulla luo suhteen ihmisiin tarkoituksenaan auttaa heitä parantamaan omia suorituksiaan tai vahvistamaan henkilökohtaista kehittymistään tai molempia valitsemalla omat tavoitteensa ja keinonsa onnistuakseen.

3.2 Coaching

Yksi coachingin määritelmistä on:

”Coaching käyttää ammattimaisia menetelmiä ja tekniikoita helpottamaan asiakkaan oppimisprosessia ja auttaa näin asiakasta poistamaan esteitä ja vahvistamaan voimavarojaan sekä saavuttamaan omat päämääränsä.”

Coachingia voidaan kuvailla myös seuraavasti:

“Coaching on kumppanuutta asiakkaiden kanssa ajatuksia herättävässä ja luovassa prosessissa, joka inspiroi heitä maksimoimaan omaa henkilökohtaista ja ammatillista potentiaaliaan.”

Organisaatiossa käytettävään coachingiin voi sisältyä kahdenkeskistä tai coachin ja useamman osallistujan välistä vuorovaikutusta.

3.3 Mentorointi

Mentorointia voidaan kuvata kehitysprosessiksi, jossa taitoja ja tietoja siirretään kokeneemmalta henkilöltä kokemattomammalle henkilölle oppimisdialogin ja roolimallin kautta ja se voi myös olla vertaistukeen perustuva oppimiskumppanuus.

Osa 2 Ammattimainen menettely

1. Kompetenssin rajat

Coachien ja mentoreiden tulee tarjota palvelujaan vain niille henkilöille ja niillä alueilla, joiden parissa toimimiseen heillä on ammatilliseen kehittämiseen ja koulutukseen, opintoihin ja ammatilliseen kokemukseen perustuva pätevyys. Muutoin, palvelukseen asiakasta tehokkaasti heidän tulee soveltuvin osin tehdä yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa ohjaamalla asiakas toisen ammattilaisen luo.

Coach- ja mentorikohtaista kompetenssia tulee verrata Euroopan tasolla yleisesti tunnustettuihin kompetenssikehyskehyksiin (joista kaksi esimerkkiä on näiden ohjeiden liitteinä 1 ja 2).

Epäselvissä tilanteissa coachien ja mentoreiden tulee tehdä tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että heillä on työn edellyttämä kompetenssi ja ettei asiakkaille ja muille koidu vahinkoa.

Selvyyden vuoksi mainittakoon, että coaching- ja mentorointitoiminta eivät kuulu mielenterveyspalvelujen piiriin. Jos siis coacheilta/mentoreilta tiedustellaan mielenterveyspalveluita, tulee coachien/mentoreiden kieltäytyä tämän tyyppisten palvelujen tarjoamisesta ja ohjata tiedustelijat kääntymään pätevän mielenterveyspalvelun tarjoajan puoleen.

2. Koulutus

Coachingiin ja mentorointiin liittyy opinalana oma tunnustettu tutkimuspohjainen tieteellinen ja ammatillinen ydintieto, ja coacheina ja mentoreina toimiminen perustuu tähän vakiintuneeseen tietoon. Ko. ammattilaisilla tulee täten olla tai heidän tulee hankkia itselleen asiaankuuluva coach- tai mentorikohtainen valmennus, johon sisältyy sekä teoreettinen että käytännön pätevyys ammatin harjoittamiseen. Lopullinen kompetenssitesti määräytyy coaching- tai mentorointikyvyn, pikemmin kuin teoriaosaamisen mukaan.

3. Jatkuva ammatillinen kehittyminen

Coachien ja mentoreiden tulee jatkuvasti kehittää ja ylläpitää pätevyyttään asianmukaisella valmennuksella ja koulutuksella.

Coacheja ja mentoreita kannustetaan pitämään yllä välitöntä yhteyttä vanhempaan ja/tai kokeneempaan coachiin tai mentoriin, jonka puoleen kääntyä säännöllisin väliajoin, silloin kun he itse toimivat coaching- tai mentorointiohjelmissa. Tällaisen yhteydenpidon aiheena voi olla esimerkiksi coaching -/mentorointiohjelman aikana eteen tulevissa asiakkaan ongelmissa tukeminen tai niiden selvittäminen, eettisen sekä ammattimaisen menettelyn ja jatkuvan ammatillisen kehittämisen varmistaminen.

4. Eettisiin sääntöihin sitoutuminen

4.1 Coachien ja mentoreiden tulee selkeästi noudattaa eettisiä sääntöjä, joiden perusteella valmentajat/mentorit vähimmillään :

- a. Toimivat aina oman ammatillisen kompetenssinsa rajoissa
- b. Pyrkivät luomaan oikeanlaisen coaching- / mentorointiympäristön
- c. Tekevät selkeät sopimukset asiakkaiden ja soveltuvin osin sponsoriorganisaatioiden kanssa ja noudattavat niitä. Sopimukseen tulee sisältyä seuraavat asiat:
 - Ohjelman viitekehys ja sovitut tavoitteet
 - Coachin/mentorin rooli
 - Eettisten sääntöjen lausekkeet
 - Ohjelman yksityiskohdat: kesto, tapaamisten määrä, paikka, jne.
 - Palkkiot ja maksuehdot soveltuvin osin
 - Asiakkaan oikeus keskeyttää ohjelma
- d. Pitävät tiukasti kiinni kaikkea asiakastietoa koskevasta salassapitovelvollisuudestaan, jollei laissa edellytetä tiettyjen tietojen paljastamista.
- e. Eivät anna totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia lausumia (esim. pätevydestään, osaamistasostaan, coaching- tai mentorointiprosessin tuloksista, jne.)
- f. Eivät ota muiden tekemästä työstä kunniaa itselleen
- g. Eivät käytä asiakasta hyväkseen millään tavalla (esim. taloudellisesti, seksuaalisesti, jne.)

- h. Välttävät kaikkia eturistiriitoja
- i. Ylläpitävät, säilyttävät ja tuhoavat kaiken toiminnan aikana luodun aineiston tavalla, joka takaa luottamuksellisuuden, turvallisuuden ja yksityisyyden ja noudattaa kaikkia sovellettavia lakeja ja sopimuksia.

Kaksi esimerkkiä olemassa olevista eettisiä standardeja ilmentävistä ammattiohjeiden säännöistä on näiden ohjeiden liitteinä 3 ja 4). Kunkin ammattimaisen coaching- ja/tai mentorointiorganisaation jäsenen tulee noudattaa oman organisaationsa eettisiä sääntöjä.

4.2 Ammattimaisten coaching- ja/tai mentorointiorganisaatioiden tulee asettaa jäsenyytensä ehdoksi sen, että heidän jäsenensä noudattavat liitteinä olevia tai vastaavia eettisiä sääntöjä.

4.3 Ammattimaisilla coaching- ja/tai mentorointiorganisaatioilla tulee olla ja niiden tulee tehdä jäsenistölleen tunnetuksi valitus- ja kurinpitomenettelyohjesääntö tilanteita varten, joissa eettisiä sääntöjä oletetaan rikotuiksi.

4.4 Coachien ja mentoreiden tulee toimia yhteistyössä eettisissä tutkimuksissa ja menettelyissä ja heidän tulee katsoa olevansa sidoksissa mihin tahansa sen ammattitoimielimen määräyksestä aiheutuvaan vaatimukseen, johon he kuuluvat. Yhteistyön laiminlyönti katsotaan sinällään eettiseksi rikkomukseksi.

4.5 Jos coachien ja mentoreiden eettiset vastuut ovat ristiriidassa lain määräysten kanssa, tulee noudatettavaksi sovellettava laki. Epäselvissä tilanteissa coachin tai mentorin tulee kääntyä ammattitoimielimensä puoleen, jotta ristiriita saadaan ratkaistua vastuullisesti ja ihmisoikeuksien peruseriaatteissa pitäytyen.

Part 3 Valvonta ja sanktiot

1. Jokaisella nämä ohjeet hyväksyvällä ammattimaisella coaching- ja/tai mentorointiorganisaatiolla tulee olla käytössään organisaatio ja menettelyprosessi rikkomustapausepäilyjen varalta, joilla valvoa ja käsitellä oletettuja rikkomuksia.

2. Prosessin suunnittelusta ja valvonnasta vastuussa olevan toimielimen tulee olla riippumaton lautakunta, ja sellaisena voi toimia mahdollisesti se sama Eettinen komitea, joka on perustettu käsittelemään eettisten ohjeitten rikkomisesta syntyneitä ongelmia.
3. Riippumattoman lautakunnan jäsenistön tulee koostua ammattilaisista ja siten että eturistiriitoja ei pääse syntymään
4. Vaihtoehtoisesti nämä ohjeet hyväksyneet ammattielimet voivat sopia yhden ainoan riippumattoman valvonnasta ja sanktioista vastaavan lautakunnan asettamisesta, jonka tarkoituksena on toimia kokonaisvaltaisesti ammattikunnan puolesta.
5. Nämä ohjeet puoltavat jäsenen ammatillista käyttäytymistä koskevan asian ratkaisemista suoraan ja epävirallisesti silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Valituksen tehneiden tulisi ensin kääntyä henkilön tai organisaation puoleen, jota heidän valituksensa koskee.
6. Jos asianmukaisen menettelyn perusteella todetaan, että näitä ohjeita on rikottu, (asettaviksi) suositellaan seuraavia sanktioita, mitoitettuna oletetun rikkomuksen vakavuuden mukaan:
 - Varoitus tai vaatimus toteuttaa tietty ammatinharjoittamista koskeva parannus tai panna toimeen jokin asianmukainen toimenpide kuten lisäkoulutus tai lisä-/erityisvalvonta, tehtäviksi tietyissä aikarajoissa;
 - Akkreditoinnin, ohjaus- ja valmennusvaltuuksien, hyväksytyt statuksen tai ammattielimen jäsenyyden keskeyttäminen määräajaksi tai siksi kunnes tietyt ehdot ovat täyttyneet;
 - Akkreditoinnin, ohjaus- ja valmennusvaltuuksien, hyväksytyt statuksen tai ammattielimen jäsenyyden lakkauttaminen.
7. Jokaisen nämä eettiset ohjeet hyväksyvän organisaation tulee muodollisesti tarkistaa eettisten ohjeiden toiminta määräajoin ja ilmoittaa tuloksistaan kaikille muille ohjeet hyväksyneille organisaatioille tarkoituksena keskustella ja sopia mahdollisista ohjeisiin ajan mittaan tehtävistä muutoksista.

Liite 1

EMCC:n (*European Mentoring and Coaching Council*) kompetenssikehukset

Liite 2

ICF:n (*International Coach Federation*) kompetenssikehukset

Liite 3

EMCC:n eettiset säännöt

Appendix 4

ICF:n eettiset säännöt